

REKOMENDACIJOS

GARSO R TARIMO ĮTVIRTINIMUI

Literatūra:

Andrijanova A., Vilkienė S. Garsų tarimas. Kaunas „Šviesa“, 1990

Garšvienė A., Dapšienė L., Gudavičienė J., Kostkienė Z., Morkuvienė G. Neišplėtotos kalbos ugdymas. Kaunas „Šviesa“, 2001

Kėdainiai
2014

Parengė : logopedė Ingrida Jonynienė

ARTIKULIACINIO APARATO MANKŠTA

Mankštos pratimai atliekami iš pradžių mėgdžiojant suaugusįjį, po to – savarankiškai:

- Lavinti apatinį žandikaulį jį pakeliant, nuleidžiant, judinant į šalis, pirmyn, atgal
- Tyliai ir garsiai virpinti lūpas („arkliuko prunkštimas“)
- Virpinti lūpas, iškišus tarp jų platų liežuvį
- Aplaižyti liežuviu viršutinius ir apatinius dantis („skaičiuojami dantukai“)
- Pakaitomis daryti tai siaurą, tai platų liežuvį
- Liežuvį pakaitomis atremti tai į viršutinius, tai į apatinius dantis
- Mėgdžioti kalakutus: bl, bl, bl...
- Pliaukšėti liežuviu, stengiantis jį kiek galima aukščiau pakelti ir kuo stipriau prispausti prie kietojo gomurio
- Iškišti platų liežuvį ir tvirtai prispausti prie viršutinės lūpos ją uždengiant. Stipriai pūsti orą, kad virpėdama lūpa suvirpintų ir liežuvį.
- Pričiulpti liežuvį prie kietojo gomurio ir stengtis kuo ilgiau ten išlaikyti. Po to staigiai pūsti orą į liežuvio galiuką.
- Išsižioti ir, pakėlus liežuvį prie viršutinių dantų, greitai tarti vieną iš šių garsų junginių: tttt..., dddd..., t dt dt dt d..., dz dz dz dz dzzz..., žžž..., dzin dzin , adda..., tr tr..., dr dr... .

GARSO R TARIMAS

Prisiminkite, kad tik tvirtai išmokus tarti garsą R viename etape, galima pereiti prie kito etapo. Šias užduotis atlikite kiekvieną dieną (pagal galimybes), kol pastebėsite, jog garsą R vaikas be ypatingų pastangų taisyklingai taria savarankiškoje kalboje, t.y. bendraudamas su tėvais, draugais, artimaisiais.

R tarimas skiemenyse su garsais t ir d

Šiuos skiemenis reikia ištarti kiek galima staigiau, stipriai pučiant orą į pakeltą liežuvio galiuką

	trrr... drrr...	
tr – a	tr – o	rt – u
dr – a	dr – o	dr – u

R' tarimas skiemenyse

re	ria	rei	re – rė
rė	rio	riai	rie – re
ir	riu	riau	rė – rie
ry	riū	rie	ir – ry

tra	tra – tro	dra	dra – dro	trai
tro	tro – tra	dro	dro – dra	trau
tru	tru – trū	dru	dru – drū	drai
trū	trū – tru	drū	drū – dru	drau

R' tarimas žodžiuose

Armija, garbina, karpis, karvė, tardė, artimas, karštis, marškiniai, garbė. Ordinas, sportininkas, orchidėja, orkestras, morkytė. Urzgia, durpės, gurgia, murzinas, jurginas, gurkšnis, kurčias. Erkė, erzina, gervė, gerbia, verkia, berniukas, serbentai, veršiukas. Birbia, čirpia, kirminas, kirvis, pirštinė, žirnis, birbynė, girdėjo. Rebusas, regi, remia, retas, remontas, retenybė, arena. Rėkia, rėmas, rėtis, byrėjo, rėksnys, burė, gyrė, kepurė. Rikis, riksmas, ritė, ritmas, keturi, ridikas, rikiuotė, gėrimas, istorija. Rykštė, rytas, ryja, ryžiai, kambarys, vyturys, žvėrynas, rytojus, durys. Reiškia, reikia, kariai, riaumoja, riešas, riešutas, puriena, riekė, aria.

R' tarimas sakiniuose

Perskaitomos arba, suaugusiajam perskaičius, pakartojamos patarlės, paaiškinama jų prasmė:

Daug norėsi, mažai turėsi. Savi marškiniai arčiau kūno. Ir smarkiausia žiema bijo pavasario. Pavasaris gražus žiedais, ruduo – javais.

Kietųjų ir minkštųjų garsų r – r' įtvirtinimas

Perskaitomas arba, suaugusiajam perskaičius, pakartojamas eilėraštis.

Varnų vaisės

Kruopų tyrė	Kruopų tyrė	Tempė vyrai
Vyrai virė.	Virė vyrai,	Puodą girion,
Puodas virė	O išvirė	Varnos girioj
Gyrės vyrai.	Nesigyrė...	Košę gyrė.

tra	tra – tro	dra	dra – dro	trai
tro	tro – tra	dro	dro – dra	trau
tru	tru – trū	dru	dru – drū	drai
trū	trū – tru	drū	drū – dru	drau

ru	ra	ru	uru	ruo	ru – rui
rū	rū	rū	ūrū	rui	rai – rau

R tarimas žodžiuose su garsais t ir d

Tramdo, Trakai, trakši, patranka, strazdas, antradienis, trasa, atrama, centras.
 Trosas, troško, troba, troškina, troškus, stropus.
 Truko, trunka, trupa, trupina, truputis, strutis, netrukus, kantrus, trupinys.
 Trūkčioja, trūksta, trūnys, nutrūko.
 Trainioja, traiško, straipsnis, atraiža, traukia, trauma, trauka, traukinys.
 Drabsto, drasko, giedra, skiedra, drabužinė, drąsus, gandras, kūdra, žuvėdra.
 Drobė, drožia, drovisi, drobinis, drovus, drožinėja, drožinys, drožtukas.
 Dručkis, druskinė, budrus, ėdrus, gudrus, drugys, drungnas, druska, giedruma.
 Drūtas, ėdrūnas, Žydrūnas.
 Draiko, draugas, draugija, draugystė, drausmė, drausmingas, draustinis.

R tarimas uždaruose skiemenyse

a – r	o – r	u – r
e – r	i – r	y – r
ar er	ar – er	er – or
or ir	or – ur	ar – ur
ur yr	ir – yr	yr – ir

bar – bar, kar – kar, mur – mur, vir – vir, čyr – čyr

R tarimas žodžiuose

Arka, darbas, garbana, kardas, karštas, margas, nardo, parkas, sparnas.
 Orkaitė, forma, korpusas, morkos, sportas, tortas, korta, ornamentas.
 Urvas, burtai, durtuvas, murza, purvas, skurdas, turgus, turtas, burna.
 Pernai, gervuogė, šernas, desertas, ferma, koncertas, mergaitė.
 Irsta, dirba, diržas, kirpo, mirko, stirna, tvirtas, byra, žvyrdubė.

R tarimas atviruose skiemenyse

Rrrr...	r – a, r-o, r – u, r – ū
ra ro ro	ara rai ro – ruo
ro ru ra	oro rau ru – rū

R tarimas žodžiuose

Ratas, radijas, ragana, ragas, randas, rašo, keramika, pyragas, dukra, gitara.
 Radinys, raganosis, ramybė, raketa, ramunė, ranka, rankovė, rasa, rašinys.
 Rodo, robotas, rogės, ropė, burokas, gerovė, žiūronai, žiūrovai, vakarop.
 Romanas, romantika, ropoja, rozetė, romus, romėnas.
 Rudas, rudmėsė, atvirukas, boružė, niūrus, ruduoja, rugys, rugsėjis, rungtynės.
 Rūbas, rūbinė, rūkas, rūmai, rūpestis, rūgštus, rūsys, rūta, karūna.
 Raibas, rainas, giraitė, raidynas, rauna, raudonas, ruonis, aruodas, garuoja.